

JARI SAARELAINEN

TALOSTA KODIKSI

Kotiografin askelin

DOCENDO

TALOSTA KODIKSI

Copyright © Jari Saarelainen ja Docendo 2023

Docendo on osa Werner Söderström
Osakeyhtiötä.

Kuvat © Jari Saarelainen
Graafinen suunnittelu: Eija Kuusela

Kustantaja:
Docendo Oy, Jyväskylä
Puh. 044 7270 250
info@docendo.fi
www.docendo.fi

ISBN 978-952-382-455-3
Painettu EU:ssa

Hakutulos

Kiinteistön myynti-ilmoituksessa oli kuva keltaisesta puutalosta ja sen takapihan puolelle pullistuneesta puolipyöreästä parvekkeesta. Parvekkeen muoto ja siihen paistavan auringon kellerävä värjäymä muuttivat talon huvilaksi ja etsinnän löydöksi.

Asuimme tuohon aikaan esikaupunkialueella paritalossa, jossa oli mukava pieni piha ja mukava yhteisöllinen pientaloympäristö. Kalliin tonttimaan säästämisen vuoksi talot olivat rivitaloja, paritaloja ja aivan toisissaan kiinni olevia erillistaloja. Kuin yhteisestä sopimuksesta kaikki me keskiluokkaiset leikimme siellä kotia, ja meillä oli niin kovin mukavaa.

Alue oli sen ikäinen, että omenapuut tuottivat jo satoa, mutta näyttivät lähinnä honteloilta teineiltä piholla notkuessaan. Viinimarjapensaatkin täplittyivät marjoista loppukesästä, mutta ei niiden alla vielä siilejä majaillut. Nurmikot olivat sammaleettomia.

Alueelle muuttaessamme olimme aluksi juosseet naapureita karkuun koiriamme ulkoiluttaessamme. Tuntui kuin kaikki alueen asukkaat olisivat tahtoneet tutustua meihin uusiin ja esittäytyä välittömästi unohdettavilla sukunimillään. Vuosien Helsingin keskustassa asumisen jälkeen tutustuminen alueen kanssaeläjiin tuntui alkuun vaivaannuttavan vieraalta ja sai meidät kyyristelemään korkeiden aitojen takana. Jos tilanetta olisi katsonut ylhäältä päin, olisi se voinut olla jonkinlainen tosielämän Pac-Man-peli. Siellä me katuruudukossa vaeltelimme ja toivoimme nurkan taakse tyhjyyttä.

Ei mennyt kuitenkaan aikaakaan, kun tiesimme kaikkien koirien nimet ja meillä oli mukavaa yhteistoimintaa avoimista ovista kesäillanviettoihin ja karaokehetkistä jauhojen lainantaan.

Täytimme kaikkien muiden tavoin kukkaruukut keväisin ja postiläättikot lomamatkojen aikoina, omassa pienessä esikaupunkikuplassamme. Taisimme kuin harjoitella tulevaa. Tämä ei ollut toteutunut omakoti-

talounelma. Tämä oli kuin jokin harjoitus tai esikoulu valmistamassa siihen. Omakotitalosimulaattori.

Alue oli idyllinen, mutta jokin sai haikailemaan vielä perinteisempää asumismuotoa. Omalla kohdallani kyse oli ehkä Porvoon vanhassa kaupungissa viettäjästäni lapsuudesta. Asuimme silloin suuressa talossa mukulakivikatujen pyörteissä, ja olin hengittänyt vanhojen kujien kuohuvaa idyllisyyttä. Idyllisyyttä, jota ei saa kerran koettuaan vaatteista eikä etenkin ihosta puistelemalla pois, ja sydämeenkin se tarttuu kuin pestyn pyykin tuoksu pyykkinarun alta juoksevan päälakeen.

Huomasin hakevani juuri tuota syreenintuoksuista mielenmaisemaa, kun raksin ruutuja asuntokaupan hakukoneisiin ja haaveilin tietynlaisten ruutuikkunoiden lävähtävän näytölle silmiäni suutelemaan. Olin tehnyt asunto- ja talohakua jo niin kauan, että automaattisesti muuttunut etusormeni oli painaa tämänkin kohteen nähdäkseni ennen kuin aivoni reagoivat siihen.

Olin jo monesti kasvattanut budjetin rajoja, ja olin jo monesti kasvattanut myöskin hakualueen rajoja. Siltikin ruudulle ilmestynyt kohde sijaitsi aivan tietokonenäytön oikeassa ylänurkassa. Melkein piilossa.

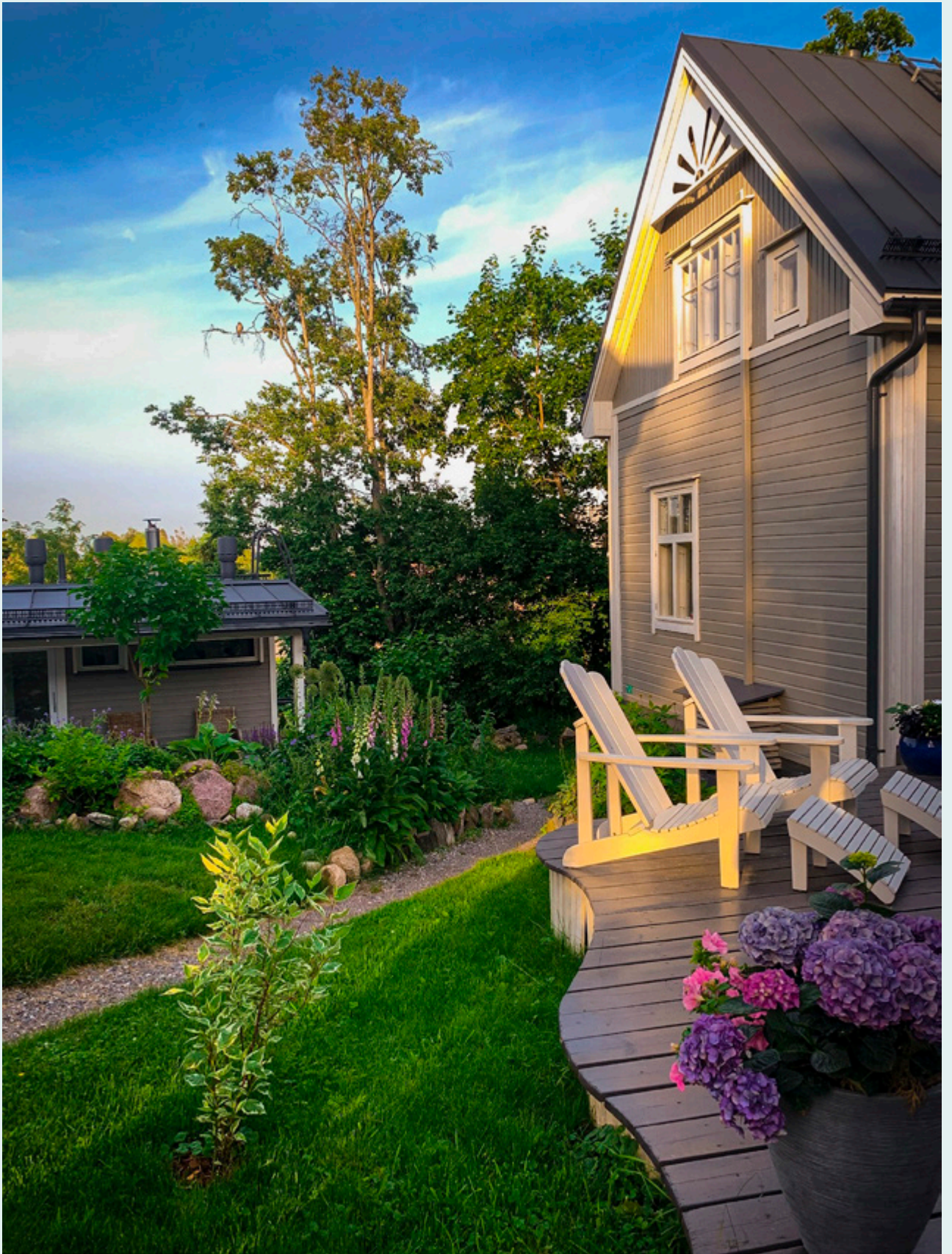
Näytti kuin se olisi asettunut sijainniltaan kauimpaan mahdolliseen nurkkaan. Näytti kuin se olisi jättänyt pelikentälle tilaa ja sijoittunut laskemaan kymmeneen piiloon menijöitä varten. Tunsin sykkeen korvissani niin kuin tunnetaan silloin, kun etsijä aloittaa ykkösestä. Siinä se oli. Ruudulla. Nyt on toimittava! Nyt olisi ripeästi päätettävä lähdön suunta ja annettava pikkukivien lentää toiminnan tieltä. Nyt olisi syöksettävä kasvillisuuteen nokkosista ja pelto-ohdakkeista välittämättä. Piilouduttava aluskasvillisuuteen ja jännitettävä, tuleeko löydetä vai voitako koko kierroksen.

Jokin noissa tietokoneen ruudulle aukeavissa kuvissa sai klikkaamaan nuolta eteenpäin ja eteenpäin ja eteenpäin. Jokin noissa kuvissa sai ajatukset lipumaan paikassa asumiseen ja hengityksen muuttumaan helpommaksi tai vaikeammaksi, vaikea sanoa. Jokin noissa kuvissa sai minut nousemaan ripeästi paikaltani ja kuljettamaan kannettavan tietokoneen ruudun prinssi Kaspienin kasvojen eteen.

Huomasin hakevani
juuri tuota
syreenintuoksuista
mielenmaisemaa.

Käskytin starttaamaan auton ja kaahaamaan kohti ruudun oikeaa yläkulmaa. Niin kuin nyt heti! Talo sijaitsi toiveisiimme nähden täysin väärässä paikassa, aivan liian kaukana, ja oli aivan liian ihana, ettemmekö olisi välittömästi lähteneet tutustumaan siihen.

Järkyttävän söpö

No onhan se nyt taloksi ihan järkyttävän söpö! Siinä se hymyilee harvahampaista hymyään, ja peltikatto keikkuu kuin aurin-golta suojaava silinterihattu. Tuomi suihkuttelee vierellä parfyymiaan, ja listaykkösenä jatkaa tänäkin keväänä lintujen soundtrack.

Odotan jo kovasti ensimmäisiä ulkoilmapäiväunia terassisohvan uumenissa. Tiedätte sen tunteen, kun maailma alkaa kadota ympäriltä ja luomet sulavat kinuskiksi tuulen kuljettaessa kohti unimaata. Tiedätte sen jalkojen viimeisen säpsähdyksen ja kärpäsen nenältä huitaisun juuri ennen unikynnyksen yli astumista. Tässä kohti kuolan on tapana valua suupielestä sohvatyynyn resoriin. Tällaisista asioista minä jo haaveilen, vaikka ennen levollisia unia talo on tutkittava. Onhan terassipäiväunista puhuminenkin vain haaveilua ottaen huomioon, ettei minkäänlaisia terassialueita talon ympärillä vielä ole, ja niiden lisäksi on laitettava monia muitakin paikkoja kuntoon.

Teetimme ennen ostopäätöstä talolle kuntotutkimuksen, jotta ymmärtäisimme, mitä toimenpiteitä ja missä järjestyksessä meidän tulisi tehdä. Tarkoituksenamme on pitää talo tällä paikalla vielä seuraavatkin sata vuotta ja olla osaltamme auttamassa sitä rapistumista vastaan. Kuntotutkimuksen teki oikein virallinen taho, joka kaikissa sopimuksissaan kuitenkin vetäytyy mistään vastuusta tutkimuksensa suhteen. Jos olisin silloin mitään nykyisyydestä tiennyt, olisimme seuranneet kuntotutkijaa työssään kädessämme kyltit teksteillä: ”Naiivi uuden talon omistaja!” ja ”Mistään en mitään ymmärrä, mutta onneksi tässä ei tulekaan esille mitään huolestuttavaa!”

Nyt jo joitain vuosia talossa asuttuani ymmärrän hyvin, että tehty tutkimus oli aivan liian pintapuolinen eikä oikeastaan kuin vääristänyt listaa, johon tarttua. Tutkimus suoritettiin, ja sen seurauksena meitä kehoitettiin lisäämään yläpohjaan tuuletusta, koska katon alapuoliset laudat

olivat täplittyneet. Helppo homma, ajattelimme, ja niin aivan kattokolmioiden yläosaan asennettiin suuret venttiilit tuulta ohjaamaan ja lisäämään ilmavirtaa läpi ylävintin. Tuuletuksen lisääminen ei kuitenkaan vaikuttanut siihen, että jo alun perin nuo ruodelaudat olivat liian tiiviisti kattopeltiä vasten, ja joissakin paikoissa oli jopa eristepuraa kiinni kattopellissä sen kosteutta nuolemassa. Näin siis kondenssivesi suorastaan valui puumateriaaleille päämme yläpuolella. Oikein laajoina lämpötilavaihteluina saatoimme iltaisin kuulla, kuinka vesipisarat tippuivat suojaksi levitetyn muovin päälle. Toivoimme tuuletuksen auttavan kaikkeen, kunnes lopulta alakerran kylpyhuoneeseen saakka tiensä löytänyt vesi sai meidät soittamaan kattoyrityksen paikalle.

Meille rakennettiin uusi konesaumakatto kattotukineen kaikkineen. Saimme uudet ruodelaudat ja uuden, sateelta suojaavan ja alhaalta ylöspäin tuulettuvan katon.

Helppo homma,
ajattelimme.

Kuntotutkimuksen seurauksena meitä kehoitettiin myös vaihtamaan lämminvesivaraaja pikimmiten, sillä eräänkin putken ympärillä oleva kuminauha ei kuulemma enää tänä päivänä ole vakuutusyhtiöiden mielestä toimiva kiristinmateriaali. Varaaja vaihdettiin, ja rappusten alle tehtiin vielä uusi kaukalo mahdollista vesivahinkoa varten. Laitettiin muutenkin paikat niin, ettei kenenkään tarvitse pelätä tulvaa yön hämärinä hetkinä.

Tutkimuksessa talon ulkomaalin koettiin olevan jo tiensä päässä, ja lautoja suojellaksemme meitä kehoitettiin maalaamaan talo vielä kertaalleen. Tämä sopi meille tietysti mainiosti, olimmehan entisten ja kohta taas nykyisten naapureiden kanssa sopineet, että alueen yhteisväaritykseksi tulisi RAL 7030.

Valitettavasti tuossa kuntotutkimuksessa kenellekään ei tullut mieleen pohtia tuulettumatonta ulkoseinärakennetta ja sen päälle jo vuosien saatossa sisä- ja ulkoseiniin maalattuja maalikerroksia. Nuo kerrokset olivat jo pidempään estäneet eristeenä olevien purujen hengittämisen ja olivat myöhemmin osaltaan syyllinen hajuun, joka tulvi huoneiden nurkista ja pistorasioista. Hajuun, joka sai meidät lopulta tekemään kokonaisen julkisivuremontin, vaihtamaan eristeet puruista ekovillaan ja vaihtamaan myös ulkoseinien rakenteen tuulettuvaksi.

Kuntotutkimuksen perusteella emme siis ryhtyneet mihinkään talon tai meidän terveyttämme edistäviin korjauksiin. Ehei, millekään sellaisel-

Päivää, talo!

Talosta vietiin pois kaikki tavarat ja huonekalut, joiden kanssa edelliset asukkaat olivat eläneet. Huoneet seisoivat tyhjän toimitomina kädet taskuissa ja miettivät lohduttomina menetettyä tarkoitustaan. Mekin mietimme niiden tarkoitusta ja kyselimme kuulumisia. Kyselimme hienovaraisesti, niin kuin uusilta tutuilta kysellään. Koetimme saada ujoja huoneita ulos kuorestaan, ja tökimme leikkisästi kyynärpäällä hymyä suupieliin. Lopulta saimme vastauksia.

Vastausten kautta pohdimme kunkin huoneen luonnetta ja laatua. Koitimme aistia olemassa olevaa tunnelmaa, jotta emme tulevilla valinnoilla rikkoisi sitä liiaksi. Kuljimme tyhjiissä tiloissa ja kuvittelimme, mitä missäkin tekisimme. Miten niissä olisimme ja millaista tarinaa tahdoimme niiden kertovan. Minä haluan koskettaa pintoja ja näin aistia niistä jotain, mitä silmä ei näe. Tutustuessani vien sormenpäitä koristelijoja pitkin ja istun reunoiltaan alaspäin kuluneilla portailla. Rapsautan maalilohkeamaa ja väistän, kun se hyppää heinäsiirkkamaisesti pois paikaltaan. Laitan kädet karmien väliin ja nojaan niistä kiinni pitäen var-taloa eteenpäin. Kokeilen, miten se kannattelee minua, ja kiitän tuesta.

Asumisen ja sisustamisen kanssa aistien tulee olla auki. Kokonaisuuden saaminen oikealla tavalla eläväksi ja kerrokselliseksi vaatii ymmärrystä kokonaisuuden luonteesta. Se miltä paikat tuntuvat, kuulostavat ja tuoksuvat vaikuttaa siihen, miltä ne tulevat näyttämään. Vaikka tuomme valinnoillamme omaa persoonamme näkyväksi, olisimme huonokäyttöisiä, jos ohittaisimme talon tai asunnon persoonallisuuden aintulaatuiset piirteet. Ei kannata täysin ohittaa rakennuksen aikakautta, muotokieltä tai muuta siinä visusti kiinni olevaa. Taitava sisustaja osaa sopivilla vastakohtaisillakin valinnoilla korostaa tilojen luonnetta, mutta varmempaa on, mikäli suunta on sama.

Asumisen ja sisustamisen kanssa aistien tulee olla auki.

Tutustu ensin kunnolla rakennukseen, jossa kotisi on tai tulee olemaan. Aivan alkuun on ehkä helpompi olla talon kanssa ihan vain vierkkäin. Katsella samaan suuntaan. Antaa aikaa jutustelulle ja olla katso-matta toista silmiin. Se helpottaa jännitystä ja saa avautumaan. Tilanteen rentoutuessa katseet kohtaavat jutustelun lomassa yhä useammin, ja täl-löin hiljaisuuskin puhuu kiusallisuuden sijaan.

Meidän talossamme on huvilamaisuutta. Se on tehty asuttavaksi ympä-rivuotisesti, mutta sillä on ikään kuin kesälomalaisen vaatteet koko ajan yllään. Vaatteet ovat pellavaiset, rennot ja auringon lämmittämät. Tun-nelmaa voisi kuvailla tunteeksi jalkapohjien ollessa täynnä rantahiekkaa – rantahiekkaa siitäkkin huolimatta, että talo sijaitsee keskellä kaupun-kialuetta vesistöjen lipplattaessa kuulumattomissa. Jalkapohjien putsaa-mista varten rappusilla tulisi olla vesivati ja sen pohja täynnä kimaltele-via kivihippuja.

Talo sopisi Hangon rantapromenadille tai Porvoon jokisuistoon. Se so-pisi Turun vanhoihin kortteleihin, Rauman puukaupunkikujille tai min-ne tahansa, missä mukulakivikadut kuljettavat kesäsandaalein kulkevia. Talon ovien kuuluisi olla aina auki. Kärpäset lentelisivät sisään ja ulos läpiveto siipiensä alla.

Ikänsä puolesta talossa on myös arvokkuutta ja syvää tietoa. Se ei höt-kyä eikä kumise moderniuuttaan. Se on viisas. Se on niin viisas, ettei sen tarvitse viisauttaan korostaa. Se kertoo pilke silmäkulmassa olevansa si-nut itsensä ja maailman kanssa. Talomme on kuin sukulaisjuhlien tyy-likäs eno. Se, jolla on aina mennyt hyvin, mutta jolle kukaan ei ole ka-teellinen. Se, jonka seuraan ajaudutaan hyvien juttujen, ystävällisyyden ja kiinnostavan elämän takia. Sellaisena talo meille näyttäytyi. Siinä siis toinen osapuoli. Entäpä me sitten? Millaisia me olemme ja miten me asumme?

Toisessa kerroksessa asui kaksi makuukamaria ja pienen pieni erkkeriuloke, josta oli tehty suloinen, kahden neliömetrin kokoinen toimistohuone.

Työhuone

Yläkerran makuuhuoneessa on matala ovi ja heti sen takana pienen pieni työhuone. Sellainen, jonka koko näytettäisiin puristamalla peukaloa ja etusormea lähelle toisiaan ja kurkistamalla sirrisilmää niiden välistä. Huoneessa voi ottaa kaksi askelta leveyssuunnassa, mutta pituussuunnassa ei yhtäkään kokonaista. Työhuone on niin pikkuruinen, että siellä on mahdotonta tehdä suuria päätöksiä tai muitakaan olemukseltaan isoja töitä. Työhuone on niin vaatimaton, että siellä mahtuu tekemään vain seuraavanlaisia pieniä töitä:

TYÖHUONEESSA VOI

- virkata hiirille sukkia
- BASE-hypätä voikukan höytyvällä
- pakata nukkekodin tavarat muuttolaatikoihin
- maalata nuppineulan pään
- tuulettaa tulitikkurasiaa
- lassota kirvan
- opiskella aakkosten kaksi ensimmäistä kirjainta
  - uida teekupin reunalta toiselle
  - kolata lumihiihtäleen
  - hypätä viiden sentin kolikolta seuraavalle
  - pelata kahden ruudun shakkia
  - meloa kahvilusikalla
  - hypätä seiväshyppyä suoristetulla klemmarilla
  - lentää kuuraketilla ja laskeutua ensimmäisenä ihmisenä hehkulampun kamaralle
- kääriytyä nenäliinavilttiin
- letittää silmäripset
- puristaa yhdestä viinimarjasta mehua
- tehdä saippuakuplia neulansilmällä
- lakaista pölyhiukkasen
- kutittaa hyttystä
  - tanssia valssia tahdin verran
  - käyttää jäähakkua sokeripalaan
  - poistaa hilsehiukkasen olkapäältä
  - käyttää ompelulankaa liaanina
  - sukeltaa pisaraan
  - kouluttaa muurahainen agilitymestariksi
  - loikoilla pesusienellä
  - tehdä yhdestä jyvistä jauhoa ja leipoa leivän

Helteestä hallaan

Kevät

Ne, joille puutarhanhoito merkitsee jotain, ja ne, joille se merkitsee ihan kaikkea, tunnistavat kevätvimman. Vimmaiset ihmiset syntyvät uudelleen yhdessä luonnon kanssa ja heräävät horroksesta lisääntyvän valon kanssa samaan tahtiin. Kevätvimmaisten silmien kiilunta muuttuu joulukuun lopusta eteenpäin yhä vihertävämmäksi, ja kynsienaluset huutavat multaa pieniin kitoihinsa. Vimmaiset ovat varmuudeksi kaivaneet kolmipiikkisen pikkuharavan varastostaan samalla, kun ovat palauttaneet sinne joulukoristeet.

Postilaatikosta löytyvä puutarhaluettelo on kuin lupaus paratiisiin pääsystä, eikä tällä portilla ole ketään estämässä. Vimmainen saattaa tosin suunnitella portin ympärille jonkinlaista köynnöstä siitä läpi kulkiessaan. Nämä ihmiset puukevat puutarhahanskat kuin löytöretkeilijä suojavausteensa ja löytävätkin pihaltaan sen ensimmäisen laikun, josta aurinko on sulattanut lumen ja jää pois. Kevään vimmaamat vaeltavat laikulle aina aamuisin kuin rituaalina tälle vuodenajalle ja koettavat katseen voimalla manifestoida laikua yhä suuremmaksi. He muistelevat samalla, mikä kasvi laikun kohdalta pitäisikään kasvaa, ja miettivät, voisiko siihen jo ehkä istuttaa jonkin ei-niin-hallanaran kevätkukan.

Näillä ihmisillä on heti vuodenvaihteesta lähtien ikkunalaudat täynnä erilaisia multapurkkeja kasvien esikasvatusta varten. Osa purkeista on ostettu alan liikkeistä ja on sellaisenaan soveltuvia tähän toimintaan, mutta iso osa purkeista kertoo vimmaisen ruokavalioon kuuluvista maitotuotteista. Tuloillaan on viiliköynnöksiä, mustikka-banaanibasilikaa, kevytmaitokehäkukkaa ja raejuustotsinniaa. Helmikuussa purkkeihin, purnukoihin ja YouTuben avulla paperista taiteltuihin laatikoihin istutetaan chilejä, munakoisoa ja mansikoita, maaliskuussa tomaatteja, purjoa ja basilikaa, huhtikuussa kurkkuja, kaaleja ja keräsalaattia, ja vaikka

koti loppukeväästä näyttää elämönhallintansa menettäneen asunnolta, on toukokuussa laitettava vielä ruusupapuja ja porkkanaa.

Huhti-toukokuussa vimmainen ei enää malta mieltään, istuttaa ensimmäiset yksivuotiset kasvit ulos ja käy seuraamassa niiden kasvua viiden-toista minuutin välein. Vimmainen tuijottaa intensiivismaanisen rakastavasti jokaista uutta sirkkalehteä. Toivottaa tervetulleeksi maailmaan. Pahimmat tapaukset nimeävät ne ja lähettävät niistä kuvamateriaalia pahaa-aavistamattomille ystävilleen.

Kasvihuoneen omistajat polttavat lasihuoneissaan lämpökynntilöitä ja kantavat pikkupatterit aseisiin.

Iltaisin kasvit on kylmyyden tähden toki peiteltävä harsoilla, täkeillä ja rakkaudella, onhan ne innostuksissa istutettu aivan liian aikaisin. Erään kerran peittely unohtuu, eikä auta kuin istuttaa seuraavana päivänä uudet kasvit edellisten paleluttua. Vimmainen tekee tämän kuitenkin mielellään. Tähän aikaan vuodesta kaikenlainen istutus on hänelle kuin viehe vinttikoiralle.

Kasvihuoneen omistajat polttavat lasihuoneissaan lämpökynntilöitä ja kantavat jatkojohdoilla varustetut pikkupatterit aseisiin, jotta ilma ei pääse viilenemään ja tuhoamaan sinne aivan liian aikaisin vietyjä tomaattintaimia. Näitä taimia on lajimäärältään järjetön määrä, ja vimmainen tietää itsekin, etteivät minkään reseptikirjan ohjeet sisällä näin paljon tuota sinällään herkullista koisokasvia.

Tasaista mullanpintaa vimmainen haroo kolmipiikkisellä puutarhavälineellä niin, että kuvioinnilla kilpailtaisiin kärkisijoilla abstraktin taitteen kutsukilpailussa. Vimman valtaan joutuneita saattaa nähdä pihoiltaan viskomassa kalkkia lumen vielä ollessa maassa, sillä he tietävät sen kyllä imeytyvän lumen sulaessa ja tekevän maan happamuudesta kasveille sopivampaa. Mikäli lumi sulaa liian hitaasti – ja näinhän tapahtuu aina – tietää tämä puutarhuri tuhkan nopeuttavan tapahtumasarjaa ja on siksi kyselevä naapureilta takkojen ylijäämäainetta käytettäväkseen.

Myynti-ilmoituksessa oli
kuva keltaisesta puutalosta ja sen
puolipyöreästä parvekkeesta.

Taloa ympäröi puutarha, jossa oli taivasta tavoitteleva nurmikko ja riehumaan rientäneet perennat. Talokau-pat syntyivät ja alkoi sisustuseikkailu, jolle ei ole loppua. Talo muuttui persoonalliseksi kodiksi, mistä ei puutu huumoria ja leikillisyyttä. Koti elää ja muuntuu vuoden-aikojen mukaan, yllättäen ja hellien asujiaan.

Talosta kodiksi on aikuisten asumisunelmia käsittelevä leikkisä kokonaisuus, joka saa katsomaan kotia uusin silmin, pää normaalia pikkuisen enemmän kallellaan.

Jari Saarelainen on ammatiltaan koreografi ja tanssinopettaja, mutta kutsuu itseään myös kotikeijuksi. Tärkeimpänä teoksenaan hän pitää omanlaista elämää, jota laveeraa välillä suurella pensselillä. Jari rohkaisee esimerkillään jokaista toteuttamaan sisustusunelmia, -ideoita ja -visioita, siis tekemään kodista ja puutarhasta oman näköiset.

9 789523 824553

KL 68.4

ISBN 978-952-382-455-3

DOCENDO